- 77 -

MÜRSELÂT SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 77., Nüzûl sıralamasına göre 33., Mufassal sûreler kısmının sekizinci grubunun ilk sûresi olan Mürselât sûresi, Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sayısı 50'dir.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

“Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla”

1-7. (Allah’ın kanunu uyarınca), birbiri ardından gönderilenlere ve görevlerine koştukça koşanlara, Allah’ın buyuruklarını yaydıkça yayanlara ve hak ile bâtılın arasını ayırdıkça ayıranlara, kötülüğü önlemek veya uyarmak, için vahiy getiren meleklere andolsun ki, ey insanlar, size söz verilen kıyamet şüphesiz kopacaktır. 8. Yıldızların ışığı giderildiği zaman, 9. Gök yarıldığı zaman, 10. Dağlar pamuk gibi atıldığı zaman, 11. Peygamberlere ümmetleri hakkında şahitlik vakitleri bildirildiği zaman 12. Bu, hangi güne bırakılmıştı? 13. Hüküm gününe bırakılmıştı. 14. Hüküm gününün ne olduğunu sen nerden bilirsin? 15. O gün yalanlamış olanların vay haline! 16. Öncekileri yok etmedik mi? Ardından, sonrakileri de onlara katarız. 17. Suçlulara böyle yaparız. 18-19. O gün! Yalanlamış olanların vay haline!. 20-22. Sizi bayağı bir sudan yaratıp onu belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirmedik mi? 23. Buna gücümüz yeter; Biz ne güzel güç yetireniz! 24. O gün yalanlamış olanların vay haline! 25-26. Biz yeryüzünü, dirilerin ve ölülerin toplantı yeri yapmadık mı? 27. Orada yüksek, yüksek sabit dağlar var edip size tatlı sular içirmedik mi? 28. Yalanlamış olanların vay o gün haline! 29. İnkarcılara o gün şöyle denir: “Yalanlayıp durduğunuz şeye gidin.” 30-31. “Gölge yapmayan ve ateşten de korumayan cehennem dumanının üç kollu gölgesine gidin.” 32-33. O gölgenin saçtığı her bir kıvılcım sanki birer sarı devedir, konak gibi de büyüktür. 34. Yalanlamış olanların o gün vay haline! 35. Bu, onların konuşamayacakları gündür. 36. Onlara izin de verilmez ki özür beyan etsinler. 37. Yalanlamış olanların o gün vay haline! 38. “Bu, sizleri ve öncekileri topladığımız hüküm günüdür.” 39. “Eğer bir düzeniniz varsa Bana k-urun.” 40. Yalanlamış olanların o gün vay haline! 41. Al-lah’a karşı gelmekten sakınmış olanlar, elbette gölgelik-lerde ve pınar başlarındadırlar. 42. Canlarının istediği meyveler arasındadırlar. 43. Onlara denir ki: “İşlediklerinize karşılık afiyetle yiyiniz, içiniz.” 44. Biz iyi davrananlara işte böyle karşılık veririz. 45. O gün yalanlamış olanların vay haline. 46. Ey İnkarcılar! Yiyiniz biraz zevkleniniz bakalım, doğrusu sizler suçlularsınız. 47. O gün yalanlamış olanların vay haline! 48. Onlara “Rüku edin” denildiğinde rükua varmazlar. 49. O gün yalanlamış olanların vay haline! 50. Kur’an’dan başka hangi söze inanacaklar?

Muhterem arkadaşlar, Mekke'de inen 50 âyetlik bir sûreyle karşı karşıyayız. Kur'an-ı Kerim'in yetmiş yedinci sûresi. Yüz seksen bir kelime, sekiz yüz on altı harften ibarettir. Fasılası elif, be, te, ra, ayn, lam, mim ve nun harfleridir. Mekkî sûrelerden olup, Hümeze sû-resinden sonra nazil olmuştur. Adını birinci âyetinde geçen "birbiri ar-dından gönderilen rüzgârların" kastedildiği "Mürselât" kelimesinden almıştır. Sûre, "Urf" adıyla da anılmaktadır. Mina'da nazil oldu. Ab-dullah İbn Mes'ud (r.a.)'dan nakledilen bir hadiste şöyle denilmektedir: "Biz Mina'da bir mağarada Rasûlullah (s.a.s.) ile bulunduğumuz bir sı-rada "Mürselât" sûresi indirildi. O okuyor, ben de onun ağzından bel-liyordum"

(Buhârî, Tefsîru'l-Kur'an, 77)

İnşallah bu haftaki dersimizde tamamını olmasa bile bir bölü-münü tanımaya çalışacağız. Mekke'de inmiş dedim ama bir rivâyete göre:

âyetinin Medineli olduğu da söylenir. Mekkî ve Medenî oluşta bu tür bakış açılarını görmek mümkündür. Bu âyet rükudan söz ediyor, bu tür konular da Medine'nin konusudur diye Medine'de inmiştir deniliyor. Halbuki biz biliyoruz ki İslâm'ın ilk günlerinden itibaren namaz vardır ve namazla birlikte secde, rüku ve kıyam ilk günlerden itibaren sanki Müslümanların kafalarına nakşedilmektedir.

Öyleyse tümünü Mekke muhtevalı, Mekke kaynaklı olarak ka-bul edebileceğimiz, hayatımızı kendisiyle düzenleyeceğimiz, iman et-mek ve gereğini yerine getirmek üzere okuyacağımız bir sûreyle karşı karşıyayız.

Ahireti, yani ölüm sonrası diriliş konusunu işleyen sûrede, kı-yamet ve âhiretin varlığı anlatılmaktadır. Kıyamet ve ahiretin gerçek-lerini ikrar ya da inkâr eden kimselerin sonları hakkında bilgi verilmek-tedir. İlk yedi ayette; "Yemin olsun, iyilik için birbiri peşinden gönderi-lenlere. Şiddetle eserek (zararlıları) savurup atanlara (Hakikat) to-humlarını yaydıkça yayanlara (Hak ile bâtılı) birbirinden iyice ayıran-lara (Allah'a yönelenleri) arıtmak, (kötüleri) sakındırmak için öğüt tel-kin edenlere ki, size va'dolunan şey muhakkak gerçekleşecek" (1-7) buyurulmaktadır.

"Birbiri ardınca gönderilenler"den maksat, rüzgârdır. "Şiddetle esip koştukça koşanlara" ve "yaydıkça yayanlar"dan maksat da mü-fessirlerin görüşüne göre, yine rüzgârdır. Çünkü rüzgârlar gökyüzün-de bulutları Aziz ve Celil olan Rabbin isteği doğrultusunda yaymakta-dırlar. "Böylece ayırdıkça ayıranlara, zikri getirenlere; mazeret ve u-yarı için" Bunlarla kast olunan meleklerdir. İbn Abbas, İbn Mes'ûd, Mücâhid, Katâde, Mesrûk, Süddî ve Sevrî bu kanaati belirtmişlerdir. Bu manada ihtilâf yoktur. Çünkü melekler, Hak ile batılın, hidayet ile sapıklığın, helâl ile haramın arasını ayıran Allah'ın emrini, peygam-berlere indirirler. Peygamberlere getirdikleri vahiyde, halkın mazere-

tini ortadan kaldıracak ve emre muhalefet ettikleri takdirde onları Al-lah'ın azabıyla uyaracak hususlar yer almaktadır. İnsanların ahirette Allah'a karşı kendilerini savunmak hususunda ortaya sürecekleri bir delilleri ve mazeretleri kalmasın diye onlara tebliğ edilmek üzere pey-gamberlere vahiy getirilir.

Sûrenin başından beri kasem harfleriyle ye-min edilen gerçek; kıyametin kopması, Sûr'un üflenmesi, bedenlerin diriltilmesi, öncekilerin ve sonrakilerin bir yerde toplanması, her amel sahibinin ameli; ha-yır ise hayırla, şer ise şerle mükâfatlandırılması hususunda va'dedi-lenlerin hepsi muhakkak ve mutlaka Rabb'in dilemesiyle gerçekleşecektir. "Size va'dedilen mutlaka olacaktır".

Allah Teâlâ, müşriklerin yalanlamakta oldukları ölüm sonrası dirilişin mutlaka vuku bulacağına yemin etmektedir. İlk yedi ayette ka-sem harfleriyle yemin edilmesi, Kur'an ve Hz. Muhammed(s.a.s.)'e kı-yamet hakkında verilen bilginin gerçek olduğuna, bunun yanı sıra kı-yametin muhakkak vuku bulacağına dikkat çekmek içindir. Kıyametin gerçekleşmesinin delili, yeryüzünde hayret verici bir nizam kuran Ka-dir-i Mutlak(c.c.)'ın bundan aciz olmadığıdır. Apaçık hikmete dayanan bu nizam, ahiretin muhakkak gerçekleşeceğine şehadet etmektedir. Çünkü hikmet sahibi olan Allah, hiç bir şeyi maksatsız ve abes yere yaratmaz. Eğer ahiret olmasaydı bütün kâinat anlamsız olurdu.

Bu ayetlerden sonraki ilk konu, "hüküm günü"yle ilgilidir. Yerde ve gökte cereyan edecek korkunç değişiklikleri aksettirmektedir. O gün, Allah Teâlâ'nın insanlarla hesaplaştığı gün olacaktır: "Yıldızların ışığı söndürüldüğü, gök kubbe yarıldığı, dağlar ufalanıp savrulduğu ve peygamberlere (ümmetleri hakkında şahitlik) vakti tayin edildiği za-man (artık) kıyamet kopmuştur" (8-11).

Yıldızların kararması, nurlarının sönmesi; semanın çatlaması, ikiye bölünmesi; dağların dağılması da, pamuk gibi atılması demektir. Sevrî, Mansûr kanalıyla İbrâhim'den nakleder ki; o, "ukkıdet" kelime-sine; va'd edildiği zaman, diye manâ vermiştir. Ve o bu âyeti şu âyet gibi tefsir etmektedir: "Yer, Rabb'inin nuruyla aydınlandı, kitap konul-du, peygamberler ve şahitler getirildi. Onlara haksızlık yapılmadan aralarında hak ile hükmolundu" (ez-Zümer, 39/69).

Kur'ân-ı Kerim'de pek çok yerde, Allah'ın haşr meydanında bütün insanları kendi huzurunda toplayıp her kavmi peygamberini şahit olarak çağıracağı ve Allah'ın mesajının insanlara ulaşıp ulaşmadığına şehadet getireceği beyan edilmiştir. Sapık ve suçlu olanların karşısında Allah, ilk olarak peygamberleri şahit gösterecek ve en büyük hücceti bu olacaktır. Böylece sapıklığa düşmelerinin nedeninin kendileri olduğu açığa çıkacaktır. Allah'ın onlara bunu haber verdiği de ispatlanacaktır.

Nihayetinde kıyamet günü ile alay eden kâfirler, o korkunç o-layla karşılaştıklarında dehşete kapılacaklardır. O zaman kâfirler son-larını, felâketlerini kendi elleriyle hazırlamış olduklarını bileceklerdir: "Bu alametler ne vakte ertelenmiştir? Ayırım (hüküm) gününe. (Ra-sûlüm) Ayırım gününün ne olduğunu sen nereden bileceksin? O gün (Peygamberi ve âhireti) yalanlayanların vay haline!" (12-15).

Hüküm günü, iyilerle kötülerin birbirinden ayrı tutulduğu, hak-ların ödendiği ve herkes hakkında neye lâyık ise ona göre hüküm ve-rildiği gündür: "O gün (peygamberi ve âhireti) yalanlayanların vay ha-line!" Yani onlar (müşrikler) bu günün geleceği haberini yalan zannet-mişler ve Allah'ın, dünyada yaptıklarını karşılıksız bırakacağını, hesap vermeyeceklerini düşünmüşlerdi.

Hüküm gününün, korku veren halinin tasvirinden sonra geç-mişlerin ve geleceklerin helâki mevzûuna dönülmektedir: "Biz (bunlar gibi inkârcı olan) öncekileri helâk etmedik mi? Onlardan sonra ge-lenleri de onların ardına takacağız. İşte biz suçlulara böyle yaparız! O gün, yalanlayanlara çok yazık! " (16-19).

Yani daha önceden gelen peygamberlere muhalefet edip ya-lanlayanları biz helâk etmedik mi? Bu, âhiret hakkındaki tarihi istid-laldir. Yani bu dünyada kendi tarihinize bakınız. Âhireti inkâr ederek bu dünyayı asıl hayat zanneden ve bu dünyadaki neticeleri, hayır ve şerri ölçü kabul ederek ahlâkî değerleri ona bağlayan bütün kavim-lerin istisnasız hepsi de helâk olmuşlardır. Bir gerçek olan âhireti he-saba katmadan davrananlar, hüsrana uğrarlar. Nasıl açık açık gerçeği hesap etmeden, gözü kapalı davranıp da zarara uğrayan kimsenin durumu buna benzer.

"Onlardan sonra gelenleri de onların ardına takacağız". Bu Al-lah Teâla'nın sünnetidir. Âhireti inkâr edenler, helake uğrayan geçmiş ümmetlerde olduğu gibi, sonunda aynı felâkete uğramalarının kaçı-nılmaz olduğunu göreceklerdir. Bundan önce, hiçbir kavim bu sondan müstesna olmamış, ileride de olmayacaktır: "Yalanlayanların vay hali-ne o gün! " Onların dünyadaki sonu, onlara dünyada verilen ceza asıl ceza değildir. Gerçek ceza ve felâket kıyametten sonra olacaktır.

Helâk ve yok ediş sahnesinden sonra, bir takdir ve tedbir ha-linde, büyük ve küçük herkesin yaratılış ve hayat bulma mevzûuna geçilmektedir: "(Ey insanlar!) Biz sizi hakir bir sudan yaratmadık mı? Nitekim o suyu, belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirdik. Biz buna güç yetiştirmişizdir. Biz ne mükemmel bir kudret sahibiyiz! O gün, yalanlayanların vay haline.'" (20-24). Biz sizi hakir bir nutfeden başlatarak, insan olarak yetişmenizi sağlamaya kadir iken, sizi tekrar yaratma hususunda niye kadir olmayalım? Bu apaçık delil

mevcût iken, ölümden sonra dirilişi inkâr etmektedirler. Bunlar ne kadar alay ederlerse etsinler, yalanlarlarsa yalanlasınlar, o gün geldiğinde bunun onlar için felâket günü olacağını göreceklerdir.

Bundan sonra mevzû tekrar yeryüzüne intikal etmekte, burada Allah'ın beşer için takdir ettiği ve kolaylıkla hayatını devam ettirme im-kânları hazırladığını şu şekilde beyan buyurmaktadır: "Biz yeryüzünü dirilere ve ölülere toplanma yeri yapmadık mı? Yeryüzünde haşmetli dağlar yarattık, sizlere tatlı sular içirdik. O gün yalanlayanların vay ha-line!" (25-28). Yeryüzünün sarsılıp oynamaması için, ağırlıklarıyla tu-tan dağlar ve bulutlardan süzülüp gelen ve yeryüzündeki kaynaklar-dan coşup akan tatlı sular yaratmadık mı? Yalanlayanlara tehdit vaadi vardır. Vay haline o gün yalanlamış olanların!

Bu âyetlerin ardından, hesap ve ceza günü anlatılıp öldükten sonra dirilmeyi, cezayı, cenneti ve cehennemi yalanlayan kâfirlere hi-tap edilerek, kıyamet günü onlara şöyle denileceği bildiriliyor: "İnkâr-cılara o gün şöyle denir: Yalanladığınız, şeye varın gidin. Üç kollu göl-geye gidin. Gölge yapmaz ve alevden de korumaz. O her biri bir sa-ray gibi kıvılcım atar. Ve her biri sanki birer sarı erkek devedir. Vay haline o gün, yalanlamış olanların!" (29-34).

Cehennem'den, Cehennem ateşinin alevinden ve yakıcı aza-bından, dehşetli azametinden bahsedilir ve aleve mukabil olan duma-nın gölgesinin ne gerçek gölgelik yapar, ne de kişiyi alevin kucağın-dan koruyacağı anlatılır; sonra kıvılcımların çok büyük (saray gibi) ol-duğundan misal verilir. Hisler bu korkuya kapılıp dururken âyet-i ke-rime; "Vay haline, o günü yalanlayanların" şeklindeki tehditle onları ürpertir.

Cehennem'in o korkutucu maddi görünüşünün beyanından sonra korkudan dilleri tutulmuş, sükût içinde bekleyenlerin halleri de şöyle tasvir edilir: "O, (kâfirlerin) konuşamayacağı bir gündür. Onlara izin bile verilmez ki (sözde) mazeretlerini beyan etsinler. O gün yalan-layanlara çok yazık!" (35-37). Konuşmaya güçlerinin yetmeyeceği gi-bi, özür dilemeleri için kendilerine izin de verilmez. Bilâkis, aleyhlerin-de çok deliller vardır ve zulmetlerinden dolayı, haklarında azap sözü gerçekleşmiştir. Artık konuşamazlar. Allah Teâlâ bazen bir halden, bazen diğer halden haber vermektedir. Ki bu, o günün şiddetini, sar-sıntısını gösterir. Bu sebeple sözün her bölümünün sonunda, "Vay haline o gün, yalanlayanların" buyurulmaktadır.

Ardından, günün hüküm günü olduğu, özür beyan etme günü olmadığı zikredilir: "Bu sizleri ve öncekileri topladığımız hüküm günü-dür. Eğer bana karşı bir düzeniniz varsa; onu hemen kurun. Yalanla-yanların vay haline o gün" (38-40). Suçluları tehditten sonra hitap bir ikram müjdesi vermek için muttakîlere yönelmektedir: "Muhakkak ki muttakiler gölgeliklerde ve pınar

başlarındadırlar. Canlarının istediği meyveler arasındadırlar. İşlediklerinize karşılık afiyetle yeyin, için. Şüphesiz ki biz böyle mükâfatlandırırız, iyilik edenleri. Vay haline o gün yalanlamış olanların" (41-45).

Allah Teâlâ, farzları eda edip haramları terk ederek kendisine ibadet eden muttaki kullardan bahisle, onların kıyamet günü cennet-lerde olacağını bildiriyor. Muttakilerin altında bulunacakları gölgelikler, küfredenlerin inkârlarına rağmen gerçektir. Onlar için orada istedikleri her şey vardır. Sûrenin devamında, dünya hayatını ilgilendiren ve gözlerimizi yeniden ve ani olarak bu hayata yönelten bir sahne sunul-maktadır. Mücrimleri küçük düşüren ve helaki haber veren durum; "Yeyin ve biraz zevklenin bakalım, doğrusu sizler suçlularsınız. Vay haline o gün yalanlamış olanların" (46-47) âyetleriyle bildiriliyor. Sanki mücrimlere şöyle denilmektedir: "İki durumu ayıran noktaya şahit olu-nuz. Bu dünya hayatında biraz olsun faydalanınız. Zira öteki alemde bunlardan mahrum kalacak üstelik de çetin bir azaba uğrayacaksı-nız".

Son olarak hidayete davet edildikleri halde, yüz çevirenlerin hayret veren işleri gözler önüne serilmektedir: "Onlara rüku edin de-nildiği zaman rükua varmazlar. Vay haline o gün yalanlamış olanların. Bundan sonra artık hangi söze inanacaktır onlar?" (48-50). Kalpleri titreten, bu titreyişle de dağların sarsıldığı bu ilâhi kelama inanmayan kimse bundan sonra ebediyen hiçbir söze inanmaz. Onun bu hali helaktir, bedbahtlıktır.

Öteki Mekkî sûrelerin karakteristik bir özelliği olarak sûrenin başında beş konuya yemin görüyoruz. Sanki bu açıdan sûreyi kardeş sûrelerle ortak düşünmek ve anlamak zorunda olduğumuzu söyleyebiliyoruz.

Bakıyoruz yemin konularına, İslâm'dan önceki dönemlerde toplumda var olan yemin kuralı, yemin şekli, yemin tipi İslâm'da da aynen muhafaza edilmiş. Bu bize şunu da anlatır: Demek ki insanoğlu tarihin her döneminde Allah'ın yol göstermesiyle öğrenmiş, anlamış, bilmiş, konuşmuş ve ifade gücü geliştirmiştir. Eğer Araplarda İslâm öncesi dönemde de yemin var idiyse, hattâ Kur'an'daki yemin modellerinin hemen hemen hepsi de İslâm öncesi dönemde kullanılıyor idiyse bu, onların kullandıkları yemin modellerinin İslâm'da aynen muhafaza edildiği anlamına gelmez de, onların kendi peygamberlerinden bu yana var olan gerçeklerin kaybolmaması anlamına gelmektedir.

Çünkü biz biliyoruz ve inanıyoruz ki Rabbimiz Adem (a.s.)'e esmâyı öğretmekten başka her bir topluma gerekli dil bilgilerini de peygamberleriyle o topluma ulaştırmıştır. Bu mânâda hem her toplumun dili hemen hemen birbirinin aynıdır, yakınıdır, bir yönüyle, orijinal yönüyle birdir, beraberdir, aynıdır, hem de gerektiği ek bilgileri Rabbi-miz peygamberi vasıtasıyla toplumlarına bildirmiştir.

Yine bu yeminlerin ikinci bir yönü de bakıyoruz ki Allah yemin ettiği konulara dikkat çekmek ister. Yani Rabbimizin üzerine yemin et-tiği birimlerin bizim hayatımızdaki önemine dikkat çektiğini anlıyoruz. Veya bir başka açıdan baktığımız zaman bu yeminlerden sonra gelecek konular da önemlidir. Rabbimiz bunların önemlerine dikkat çekmek üzere bu yeminlerde bulunmaktadır.

Hani Türkçe'de de yaygındır bu. Biz de yemin ederiz. Çok önemli bir konu anlatacağımız zaman anlatacağımız konunun önemine dikkat çekmek üzere bizler de yeminle başlarız söze. "Gerçekten!" di-yoruz. "Ciddiyim! Yemin olsun ki! hakikaten!" diyoruz, "vallahi! Billahi! Tallahi" ekliyoruz.

Biz en büyük olan Allah'a, Allah üzerine yemin ederken bakıyoruz Rabbimiz bizim yeminlerimizden farklı olarak bazen kendi zatı üzerine yemin ederken, bazen mahlukâtına, mevcudatına yemin ediyor. Veya bakıyoruz bazen bir yemin, bazen daha çok yemin var. Bazen bizzat bilinen varlıklara yemin edilirken, bazen de burada olduğu gibi bilinen varlıklara değil de sıfatlara yemin edilmiş. Yani bazen bildiğimiz, tanıdığımız varlıklara gece, gündüz, ay, güneş, yıldızlar, sema, incir ve zeytin gibi varlıklara yemin edilirken bazen de koşanlara, yürüyenlere, daldırıp söküp çıkaranlara, gönderilenlere, yaydıkça yayanlara, ayıranlara, öğüt bırakanlara yani bir takım sıfatlara, konulara yemin edilmektedir. Tabi Allah sözünü insan sözü gibi düşünemeyeceğimiz için bütün bunlar Rabbimizin kelâmının tecellisidir diyor ve öylece iman ediyoruz.

İşte bu iki tür yeminle ilgili şunları söyleyeceğiz. Bu konuda iki görüş var:

1. Ya üzerine yemin edilen, bu sıfatlarla ilgili gerek Kur'an'ın indiği o dönemde gerekse kıyamete kadar her bir dönemde bu kitabın muhatabı olan insanların çağrıştırdığı, anlamaya çalıştığı her şeydir.

2. Ya da bu yeminlerden sonra bu yeminlerin cevabı olarak karşımıza çıkan konular, yani bu yeminlerden sonra Rabbimizin gündeme getirdiği konular bu yeminlerin şerhi konusunda karşımıza bir bakış açısı çıkaracak, bize bir bakış açısı kazandıracak ve bu yeminleri o konularla şerh etmeye çalışacağız. Meselâ burada olduğu gibi yemin edildi, yemin edildi, yemin edildi sonra da insanın nankörlüğüne dikkat çekilmişse o zaman bu yeminleri o konuya münhasır şerh etmeye çalışacağız. Veya meselâ yeminden sonra kıyamete dikkat çekilmişse o konuyla alâkalı, eğer Kur'an'a dikkat çekilmişse o çerçevede anlamaya çalışacağız.

Bu yeminler konusunda Kur'an'ın başka bir yerinde bir açıklık varsa veya Kur'an'ın en büyük müfessirinden ve onun ashabından herhangi bir rivâyet varsa önce Rasûlullah'ın, sonra da sahâbenin, tâbiînin anlayışına, sonraki selefin

anlayışına elbette ittiba etmek zorundayız. Değilse birinci anlayışı kabul edip bu sıfatlar bizim hayatımızda neleri çağrıştırıyorsa onları ortaya koymak da caiz olacaktır.

Buna göre bakın sûrenin başındaki Rabbimizin yeminleri şöyle gündeme geliyor:

1-7. (Allah'ın kanunu uyarınca), birbiri ardından gönderilenlere ve görevlerine koştukça koşanlara, Allah'ın buyuruklarını yaydıkça yayanlara ve hak ile bâtılın arasını ayırdıkça ayıranlara, kötülüğü önlemek veya uyarmak, için vahiy getiren meleklere andolsun ki, ey insanlar, size söz verilen kıyamet şüphesiz kopacaktır."

Peş peşe, birbiri ardınca gönderilenler, kökünden söküp savuranlar, büküp büküp devirenler, yaydıkça yayanlar, seçip ayıranlar ve bir öğüt bırakanlara yemin ediliyor. Az önce söylediğimiz birinci anlayışa göre bugün bunlar neye ait kılınabiliyor, kime ait kılınabiliyorsa, insanlarda neleri çağrıştırıyorsa onlara aittir diyebiliyoruz. Ama ikinci anlayışa göre bu yeminlerin arkasından:
Dendiğine göre, yani:

"Ey insanlar, size söz verilen kıyamet şüphesiz kopacaktır."

buyurularak hemen kıyamete dikkat çekilmişse o zaman bu yeminler kıyamet konulu şerh edilebilecektir.

"Birbiri ardından, peş peşe gönderilenlere yemin ol-sun ki"

Buna göre bu yeminle Rabbimiz meleklere, rüzgarlara, Kur'an âyetlerine, peygamberlerin bi'setlerine, insanların kalplerine vârid olan dâiyelerine, dâvetçilere, ilhamlara ve Allah tarafından gönderilen her şeye yeminle başlıyor.

Çünkü mürselat bunlardır. Melekler de mürseldir, peygamberler de mürseldir, rüzgarlar da mürseldir. Bunların hepsi Allah tarafından gönderilmektedirler. Kur'an böyle beyan ediyor. Başka neler gön-deriliyor Rabbimiz tarafından? Kur'an âyetleri gönderiliyor, peygamberlere peygamberlikleri gönderiliyor, mü'minlerin kalplerine ilhamlar gönderiliyor. Meselâ mü'minlerin kalplerine inşirah gönderiyor Allah. Veya kâfirlerin kalplerine korku salıveriyor Rabbimiz. Böylece Allah tarafından gönderilenlerin tümüne yemin ediliyor diyoruz. Bu yeminleri böylece anlamaya çalışıyoruz.

Ancak âyet-i Kerîm'edeki ***"Urf"*** kelimesiyle alâkalı bir ihtilâf var. Urf, at yelesi demektir. Yani birbiri ardınca, birbiri peşince, art ar-da gelmekten söz eden bir kelime. Bir de urf, ihsas etmek, tanınmak anlamına gelmektedir.

Tanınan, bilinen, tanınıp bilinmesi gereken şeyler anlamına, yani ***"Maruf"*** anlamına geliyor. İşte bu mânâda bir iyilik yapmak, bir maruf işlemek, bir iyilik ihdas etmek anlamına yukarıda sayılanların hepsi anlaşılabilecektir diyoruz.

Yani maruf'la gönderilen melekler, emir ve nehiylerle gönderilen melekler, mûcizelerle tanınan, gönderilen melekler veya bu sayılanlarla gönderilen Resuller veya Allah'ı tanıtan, Allah'ın varlığını ortaya koyan âyetlerle gönderilen rüzgarlar, arka arkaya gelen melekler, peygamberler ve rüzgarlar. Bunlar hep peş peşe gelmektedirler. Bir başka mânâsıyla içinde hem nimetler hem de azaplar bulunduran bulutlar demektir. Çünkü bulutlar kimilerine rahmet getirirken kimilerine de azap getirmektedir. Kimilerini bolluğa ulaştırırken, kimilerini de yerin dibine batırmaktadır. Veya içinde öğütler, mev'izalar, zorlamalar, zecri tedbirler bulunduran Allah'ın gönderdiği âyetler, nasihatler, uyarılar, hatırlatmalar, tâlimatlar ve mesajlar demek olacaktır.

Sonra peş peşe giden, birbiri ardınca giden, bir iyilik için giden veya bir etki bırakmak için gidenler olunca kelime, bu çerçevede bunu kendi dünyamıza indirirsek o zaman şöyle de diyebileceğiz: Ey Allah'ın dinini terk edip filanların, falanların peşi sıra gidenler! Ey birbiri ardınca konvoy oluşturup beşer sistemleri peşinde koşup gidenler! Ey her biri reislerinin, efendilerinin, liderlerinin, amirlerinin birbiri peşi sıra gönderdiği yeni yeni emirlerle, yeni yeni tâlimatlarla yeni yeni insanlara gidenler! İnsan tâlimatlarıyla insanlara gidenler!

Veya dağıtım için gidenler, basım, yayım için gidenler. Falan fabrikanın, filan müessesenin mallarının tanıtımı için insanlara gidenler. Veya haber toplamak üzere koşup koşup gidenler. Veya insanlara insanların yönetmeliklerini duyurmak için gidenler. Veya sabahleyin Zerdüşt öyle buyurdu diye, toplum öyle istedi diye milyonlarca evlerden sökün edip Zerdüşt'ün alfabesini öğrenmeye gidenler. Hipokrat tıbbını, Freud herzelerini, Darvin zehirlerini içmeye gidenler.

Veya birbiri ardınca otobüslere, dolmuşlara dolup sanayi hücrelerine dolmaya gidenler. Allah'a kulluktan kaçarcasına dükkanlarına, bürolarına, işlerine, aşlarına, carklarına, curklarına gidenler. Unutmayın ki sonunda size vaat edilen mutlaka size gelecektir. Nereye giderseniz gidin, nasıl ve kim adına giderseniz gidin ama bilesiniz ki o randevu günü, kıyamet günü mutlaka gelip sizin başınızda patlayacaktır.

Öyleyse akıllarınızı başlarınıza alın da gelip gidişlerinizi bir gözden geçirin. Birilerine gidiyorsanız Allah için gidin. Allah'ın mesajını tanıtmak için gidin. Maruf için gidin. Allah adına bir etki, bir iz bırak-mak için gidin. İyiliği emretmek, kötülükten menetmek için gidin. Bilesiniz ki bu âyetiyle Rabbimiz

sizin gidip gelişlerinize de yemin etmektedir. Allah için gidenler için ne büyük bir şeref, ama başka şeyler için gidenlere de ne büyük bir yemin, ne büyük bir tehdittir değil mi?

Büküp büküp devirenlere de yemin olsun ki. Koparıp savuranlara yemin olsun ki. ***"Asıfat"*** rüzgar demektir ama çok şiddetle esen bir rüzgar demektir. Veya helâk melekleri, yerin altını üstüne getiren melekler, ya da zelzele, hatf gibi Rabbimizin helâk edici âyetleri anlamına gelmektedir. Allah'ın bu tür âyetleri bir topluma geldi mi, o toplumun işi bitmiş demektir.

Veya kendisini bir şey zannedip Allah karşısında güç ve kuvvet iddiasında bulunanlara, Allah'a kafa tutmaya kalkışanlara, kendisinde güç var zannedip önüne geleni devirmeye çalışanlara yemin olsun ki. Önüne gelenleri lafla devirenlere, makam, mevki, para ile ekonomik güçleriyle insanları devirmeye çalışanlara. Ben asarım! Ben keserim! Ben yakarım! Ben yıkarım! diyenlere. Müslümanlıklarından ötürü Müslümanları yok etmeye çalışanlara. Piyasayı karıştıranlara, ailelerin düzenlerini bozanlara, Allah kullarının dinlerine ulaşmalarına engel olanlara, ekonomik hayatı, eğitim düzenini bozup, büküp büküp devirenlere. Toplum hayatındaki Allah'a kulluk temellerini devirip devirip yıkanlara yemin ediyor Rabbimiz. Yemin olsun ki bu sizden yaptıklarınızın hesabını soracağım gün yakındır diyor.

Yayanlara, yaydıkça yayanlara da yemin olsun ki. Bulutları yayan rüzgarlara, kitapları yayan meleklere, bitkileri yayan yağmurlara, rızıkları yayan Rahmânın taksimine, insanları yeryüzünde yayan takdirine, ruhları yayan kıyametin ba'sine, Allah'a yayılan sayfalara yemin olsun ki. Yani Allah'a yapılan amelleri, kulların amellerini yayan sayfalara, amel defterlerine yemin olsun ki. Bütün bunları toplayan bir yaymaktan söz ediliyor âyet-i kerîmede. Ama bu demeye çalıştıklarımın dışında yaymaktan, yayıcılıktan anladığımız ne varsa elbette onlar da anlaşılacaktır.

Meselâ adam emperyalist, öyle bir yayılıyor ki yayıldıkça yayılıyor. Bizde de var böyleleri. Ta Çin'e kadar giden orada bilmem neler kurma cinnetine kapılmışçasına yayılmacılıktan yana olanlar. Bir başkası farklı yayılıyor. Meselâ kadınlara doğru yayılıyor adam. Mutfağa doğru yayılıyor, gösterişe doğru yayılıyor, miting alanlarına doğru yayılıyor. Veya kimileri el âlemin yatak odalarına doğru yayılıyor. Orada insanların ne ekeceğine, ne kadar ekeceğine karışma adına yayılıyor. Veya şeytan vahyi yayınlarıyla insanların evlerinin içine kadar yayılmaya çalışıyorlar. Yayınlarıyla insanların gözlerinin önüne kadar, kalplerine, beyinlerine kadar yayılmaya çalışanlar. Veya insanların ceplerine, kasalarına, keselerine doğru yayılanlar. Veya kendi fikirlerini yaymaya çalışanlar.

Seçip ayıranlara, fark ettirenlere, veya tefrika çıkaranlara, tefrikalaştıranlara, ayıranlara, fark edenlere, hakkı bâtılı birbirinden ayıran, hakkı bâtılı fark eden, fark ettiren meleklere yemin olsun ki. Hakkı bâtılı ayıran, hakkı bâtılı açıklayan, haramı helâli ayıran Resullere yemin olsun ki. Veya bir yerlerden bir yerlere kokuları, dokuları götürerek fark ettiren, hissettiren rüzgarlara yemin olsun ki.

Veya hakkı bâtılı fark ettiren, hissettiren Furkân olan Kur'an'a yemin olsun ki. Kur'an'ın bir adı da hakkı bâtılı insanlara fark ettiren, ayıran, tefrik eden mânâsına Furkân'dır. Furkân; âyet âyet fark eden, ayıran, fark ettiren, hakkı bâtılı ayıran biçiminde tecelli eden her bir hadiseye şamil olabilecektir.

Öyleyse az evvel dediklerimize ek olarak farklı türde ayıran, tefrika çıkaran, tefrikalaştıranlara da yemin ediliyor diyeceğiz. Hani Firavun da ayırıyordu toplumunu. Toplumu gruplara, hiziplere, partilere ayırarak bunlardan kimilerini güçlendiriyor, kimilerini mustaz'af kılıyor ve böylece zulüm düzenini sürdürüyordu. İşte böyle Firavunî bir taktikle toplumu gruplara ayıranlara, tefrika çıkaranlara, toplumu bölmeye çalışanlara, uyguladıkları vahiy kaçkını sistemlerle fakirle zengin arasında uçurumlar meydana getirenlere, idare edenler, idare edilenler, yönetenler, yönetilenler diye toplumu ayıranlara veya değişik isimler, değişik statülerle İslâm ümmetini parça parça edenlere de yemin ediliyor.

Bir öğüt bırakanlara, ya da bir hatırlatma ilkâ edenlere de yemin olsun ki. Allah vahyini peygamberlere ilkâ eden meleklere yemin olsun ki. Melek vasıtasıyla Rabbinden aldığı vahyi insanlara ilkâ eden Resûllere yemin olsun ki. Peygamberden devraldıkları vahyi etraflarındaki Allah kullarına ilkâ edip ulaştıran şerefli mü'minlere yemin ol-sun ki. Kendi cisimlerinde ameller ortaya koyan Müslümanlara yemin olsun ki.

Zikri ilkâ edenlere yemin olsun ki, diyor Rabbimiz. Zikir, din, vahiy, Kur'an demektir. Zikir, hatırda canlı tutulması gereken, hayatın kendisiyle düzenlenmesi gereken öğüt, yasa, hayat programı demektir. İşte böyle Allah'ın kullarına hayatlarını onunla düzenleyecekleri vahyi ulaştıran, kitabı ulaştırmak için çırpınan, Kur'an'ı gönüllere ilkâ işini kendisine en büyük dert edinen mü'minlere de yemin ediyor Rab-bimiz. Ne büyük şeref değil mi? Sizin için de öyleyse haydi buyurun, ne duruyorsunuz?

Özür olarak, yahut da uyarı olarak. Yani özür olsun, yahut da uyarı olsun diye. Allah'tan kullarına bir özür olsun diye veya azaptan, ikabtan onlara bir uyarı olsun diye. Azap konusunda kullarını uyarmak için veya Allah konusunda, Allah'ın yakında sizi çağıracağı hesabı ko-nusunda temkinli davranmaya bir özür, sakınmaya bir inzar olsun di-ye.

“Kullarım! Bakın ben bunları size anlattım. Ben bunları size merhametimden dolayı anlatıyorum. Bakın yarın sizi hesaba çekeceğim. Bunu şimdiden size duyuruyor ve sizi uyarıyorum. Ben zulmet-miyorum. Ama siz kendi kendinize zulmediyorsunuz” gibi âyetler var Kur’an’da. Sanki Allah, yarın hesap kitap döneminde insanlar kendisine itiraz edecekler, özürler beyan edecekler ya, sanki o dönemde kendisine böylece bir mâzeret olsun diye anlatıyor gibi.

Kur’an’ı da bunun için indirdiğini anlatıyor En’âm sûresinde. Ya Rabbi! Bizden önceki iki topluma, Yahudi ve Hıristiyanlara kitap indirdin, onları kulluğundan haberdar ettin, ama bize bir kitap indirmedin. Eğer bize de bir kitap gönderseydin biz de bizden istediğin kulluğu icra ederdik diye yarın bana bir itirazda bulunmayasınız diye ben bu kitabı size indiriyorum diyordu. Evet sanki Rabbimiz yarın şöyle şöyle demeyesiniz diye. Ya Rabbi bana vahyin gelmedi! Ya Rabbi bana kitabın ulaşmadı! Ben bunları duymadım! Ben bunlardan haberdar olmamıştım! diye bana mâzeretlerle gelmeyesiniz diye ben bunları size anlatıyorum diyor. İşte bu kitabı, bu âyetleri ben size bunun için gönderiyorum diyor sanki Allah.

Görüyor musunuz ifadeyi? Hâşâ hâşâ hiç kimse kendisini hesaba çekemeyecek iken, hiç kimse buna cesaret edemeyecek iken Rabbimiz bize böyle bir yol gösteriyor. Aslında bize bir yol gösteridir bu. “Ey kullarım! Bilesiniz ki yarın sizin mâzeretleriniz kabul edilmeyecek, öyleyse ben size vahiy gönderiyor, ben sizleri uyarıyorum! Gelin bugünden bunu bu özürlerinizin önüne geçirin!” diyor Rabbimiz. Gelin bu âyetlerimle beraber olun! Gelin bu kitapla hareket edin! Hareketlerinizi, hayatınızı bu kitapla belirleyin de benim sizden istediklerimi bu özürlerinizin önüne geçirin, diyor Allah.

Bütün bu yeminlerden sonra da bakın Rabbimiz diyeceğini şöylece demeye başlıyor. Yani tüm bu yeminler ne içinmiş? Niye yemin etmiş Rabbimiz? İşte bu yeminlerin cevabı şudur:

Yemin olsun, yemin olsun, yemin olsun ki muhakkak size vaat edilen kıyamet, ba’s ve ceza olarak size söz verilen kıyamet size gelecektir. Size vaat edilen şey mutlaka size gelecektir.

Bu kadar yeminden sonra söylendiğine göre bizim kıyameti hep aklımızda tutmamız, iki kaşımızın arasında tutmamız, kıyamet elde bir dememiz ve bir an bile unutmamamız gerekecektir. Bundan sonra kıyametle alâkalı birkaç tablo sunacak Rabbimiz.

8-13. "Yıldızların ışığı giderildiği zaman, gök yarıldığı zaman, dağlar pamuk gibi atıldığı zaman, Peygamberlere ümmetleri hakkında şahitlik vakitleri bildirildiği zaman, bu, hangi güne bırakılmıştı? Hüküm gününe bırakılmıştı."

Yıldızlar silindiği, yok edildiği, ışıkları ve cisimleri kaybolduğu zaman. Gök yarıldığı, paramparça parçalandığı zaman. Dağlar kökünden köklenip pamuk gibi sağa sola atıldığı zaman. Elçiler de tayin edildikleri vakitlerine erdirildikleri zaman. Onlar hangi güne ertelenmişlerdi? Fasıl gününe, hüküm gününe ertelenmişlerdi onlar.

Evet görüyoruz ki:

İfadesindeki vaki olacak şeyin vaktini beyan için burada ***"İza"*** lar anlatılmış. Yani "iza" edatlarıyla anlatılan bu konular kıyametin zamanını beyan sadedinde gündeme getirilen konulardır. Bunlar kıyamet sahneleri olarak Kur'an'da bildirilen vahyî bildiriler olunca, vahyî konular olunca elbette ki şu meşhud alemdeki müşahedelerle bunları izaha kalkışmanın anlamsızlığını baştan kabul ediyoruz. Yani acaba yıldız nasıl silinir, sema nasıl parçalanır, bunları bilmiyoruz.

Lâkin Kur'an bize anlaşılır bir kitap olarak beyan edildiğine göre elbette anlayabildiğimiz kadarıyla bu âyetler bize şunları söylüyor: "Ey insanlar! Sakının! Korunun! Dikkat edin! Gün gelecek yıldızlar, ay, güneş, gece, gündüz, sema, arz, dağlar, tepeler şu mevcut yapısını kaybedecek. Hepsi de Rablerini dinleyecekler. Hepsi de Rabblerinin komutuna, Rabblerinin fermanına kulak verecekler. Zaten şu anda hepsi de sahiplerinin bu komutunu beklemektedirler. Gelin akıllarınızı başlarınıza alın da siz de O'nu dinleyin. Gelin siz de Rabbinizin kitabındaki emirlerine kulak verin. Gelin sizler de O'nun size gönderdiği hayat programı olan kitabını anlamaya çalışın. Gelin şu kitapsız Müslümanlıklarınıza bir son verin. Unutmayın ki yarın şu gördüğünüz her şey değişecek. Her şey imtihan konumundan hesap konumuna geçecek. Sizler de yaşadığınız hayatın hesabını vermek üzere Rabbinizin huzurunda toplanacaksınız," buyurarak Rabbimiz bize tablolar sunuyor.

İşte bu müthiş hadiseler, korkunç boyutta olduklarından, dayanılmayacak şeyler olduğu için Rasûlullah efendimizin beyanına göre mü'minlerin canları alındıktan sonra vukua gelecek bunlar. Hoş bir rüzgarla bu olaylardan önce mü'minlerin canları alınacak ve bu hadiselerin dehşetinden sadece kâfirler mutazarrır olacaklar.

Elçiler tayin edildikleri vakitlerine erdirildikleri zaman. Peygamberler buluştuklarında. Peygamberler kendilerine verilen vakitte toplandıkları zaman.

"Vukkıtet" de denilmiş kimi kıraatlerde. Peygamberler vakitlerine erdirildiklerinde.

Anlayabildiğimiz kadarıyla burada peygamberlerin belli bir vakitte randevulaştıkları anlatılıyor. Bu da kıyamet dönemi, hesap ki-tap vaktidir. Hani Kur'an'ın başka yerlerinde peygamberlere de sorulacağı anlatılıyordu ya.

"Andolsun ki, kendilerine peygamber gönderilen-lere soracağız, peygamberlere de soracağız."
(Araf 6)

Rabbimiz diyor ki, her iki tarafa da hesap soracağım. Kendilerine peygamber gönderilen toplumlara da soracağım, o toplumlara gönderdiğim peygamberlere de. Her ikisinden de hesap soracağım, diyor Rabbimiz.

Rabbimizin elçilerine soracağı soru Mâide sûresinde anlatıldığı gibi bir sorudur:
"Allah peygamberleri topladığı gün, "Size ne cevap verildi?" der; onlar, "Bizim bir bildiğimiz yoktur, doğrusu görülmeyenleri bilen ancak Sensin" derler."
(Mâide 109)

İşte peygamberlere sorulacak soru budur. Diyecek ki onlara Rabbimiz: "Ey peygamberlerim! Sizler gönderildiğiniz toplumlarınız tarafından nasıl karşılandınız? Size ne cevap verildi? Nasıl bir mukabele gördünüz? Veya gönderildiğiniz toplumlarınıza karşı vazifelerinizi yaptınız mı? Benim âyetlerimi onlara anlattınız mı? Benim mesajımı onlara duyurdunuz mu? Benim insanlardan istediğim kulluk konusunda onlara örneklikte bulundunuz mu?"

Aslında Rabbimiz peygamberlerinin tümünün mâsum olduğunu, vazifelerini hakkıyla ifa ettiklerini, onların yeryüzünde tüm yalanlamalar, tüm eziyetlere ve sıkıntılara rağmen yılmadan, bıkmadan, usanmadan görevlerini yerine getirdiklerini bilmektedir. Bunu bilmediğinden ya da onlardan şüphe ettiğinden değildir bu soru. Çünkü Allah kimin suçlu kimin suçsuz olduğunu bilmektedir. Suçluları da suçsuzları da bilmektedir Rabbimiz. Bunu Kur'an'ın değişik yerlerinde görüyoruz:

"O gün ne insana ve ne cine suçu sorulur."
(Rahmân 39)

"Suçluların suçları kendilerinden sorulmaz."
(Kasas 78)

Suçlular ve suçsuzlar yüzlerinden belliyken acaba bunlar suçlu mu suçsuz mu diye suçlular hakkında sormaya gerek olmadığı gibi, suçsuz oldukları kesin olan peygamberler hakkında Rabbimizin onlardan da soracağım buyurmasının mânâsını şöyle anlamaya çalışıyoruz: Peygamberlere karşı gelmiş, onları yalanlamış, onlara zulmet-miş zâlimlerin bizzat peygamberler huzurunda, onların gözleri önünde açığa çıkarılacak ve rezil edilecekleri vurgulanarak böylece bir tehdit unsuru oluşturulsun istenmiştir.

Peygamberlerin sorusu böyle. Bir de o peygamberlerin kendilerine gönderildiği toplumlarına soracak Rabbimiz. Onlara sorulacak soruları da yine Kur'an'ın pek çok yerinde görüyoruz. Kasas sûresinde Rabbimiz bunu şöyle anlatır:

"O gün Allah onlara seslenir: "Peygamberlere ne cevap verdiniz?" der."

(Kasas 65)

O gün şöyle nida olunacak onlara ve denilecek ki, "Peygamberlere nasıl icabette bulundunuz? Neler dediniz onlara? Ne cevap verdiniz? Peygamberlere ne cevap verdiniz. Onları nasıl karşıladınız? Nasıl muamele yaptınız onlara?"

"Bilemiyorum da ya Rabbi onlar bize bir şey demedi ki biz onlara ne diyelim?" diyeceğiz her halde. Yani ya Rabbi peygamberin bi-ze namaz kılın dedi biz de kıldık, oruç tutun dedi tuttuk, zekât verin dedi verdik, çocuklarınızı sünnet ettirirken yemek verin dedi biz de yaptık. Bunun dışında bize başka bir şey demedi ki peygamberin, biz ona cevap verelim. Yani din diye ne anlattı bize peygamber? İlmihal bilgileriydi her halde, onu da Tavaslı mı anlattı Ömer Nasuhi mi anlattı, unuttuk, diyeceğiz her halde. Peygamberle, peygamberin sünnetiyle, peygamberin hadisleriyle ilgilenmeyen, peygamberden ve onun hayatından habersiz yaşayan bir adamın elbette diyebileceği işte budur.

Halbuki Peygamber elli bin, altmış bin söz söyleyen, amel eden varlıktır. Yani tespit edilen hadisleri 50-60 bin kadar olan bir örnektir. Altmış bin civarında söz söyleyen bir peygamber. Onlardan ne kadar haberdarsak bizde o kadarı var demektir. Meselâ bir araba 6000 parçadan oluşuyorsa sizde kaç parça varsa arabanızda o kadar parça vardır. Her halde bir direksiyon bir de dört teker varsa elinizde ona benim arabam var filan demiyorsanız, o zaman 60 000'de kaç hadis varsa sizde o kadar hadis var demektir ve sizin peygamberle ilginiz o kadar demektir. Kaç hadisiniz varsa üzerinde kafa yorduğunuz, hayatınızı onunla düzenleyeceğiniz o kadar Müslümanlığınız var demektir. Allah korusun haberdar olduğunuz zaten yok da, bir de üstelik onlara cevabınızı düşünün.

Meselâ 60 bin odalı bir saray gezecektiniz ve değerlendirmenize göre de size mükafat verecektiler. İki oda, üç oda, beş oda gezdiniz ve orada oyalandınız durdunuz artık. İşte kumar oynama! Zina etme! Sağa bakma! Sola gitme! Dükkana git! Tezgaha git! Yat! Uyu! Tamam. Geri kalan odalarda çok güzel şeyler vardı belki onlardan da haberdar olacaktınız da öyle yorumlayacaktınız, cevap verecektiniz. İcabet edecek, amel haline getirecektiniz. ***"Ecebtüm"*** olacaktı o zaman. Eğer sadece namaz, oruç, hac, zekât, kelime-i şehadet insanı cennete götürecekse, Kur'an'dan diğer bölümleri alalım çıkaralım din bozulmayacaktır o zaman. Dinde hâşâ fazlalık olur o zaman.

Veya işte bir kaç hadis bırakalım hayatımızda gerisini tümden yok farz edelim eğer din bozulmuyorsa. O zaman hâşâ boşuna bu ka-dar söz söyledi peygamber. Hayır hayır, kitabın da, peygamberin de, bizim hayatımızdaki fonksiyonu bu kadar basite indirilemez. Unutmayalım ki bu kitabı tanıdığımız kadarıyla, peygamberin sünnetini tanıdığımız kadarıyla Müslümanız ve Rabbimizin sorularına cevap vereceğiz. Diğer kitapları tanımasak da olur, diğer liderleri ve efendileri ve onların uygulamalarını tanımasak da olur ama, bu Kitabı ve peygamberin sünnetini tanımak zorundayız.

Hangi güne ertelenmişti peygamberler? Ne zamana ertelenmişlerdi? Ne güne randevulaşmışlardı? Veya ne zamana kadar bir gecikme vardı? Fasıl gününe. Öyle bir fasl günü ki, o gün her şey hall ü fasledilecek. O gün her şey fâsılalı, fâsılalı ortaya konulacak. Veya her şey tafsilatlı bir biçimde ortaya dökülecek. Kâfirlerin: "Eyvah! Hiçbir şey eksik bırakılmamış!" diyecekleri bir gündür o.

14. "Hüküm gününün ne olduğunu sen nerden bilirsin?"

Peygamberim, sen bu fasl gününün ne olduğunu bilebilir misin? Fasl gününün ne olduğunu sen idrak edebilecek misin? Kendi kendine bulabilecek, bilebilecek misin? Bin yıl düşünsen, bin yardımcıyı yardımına çağırsan, binlerce zaman ve mekân meşgul etsen yine de senin fasl gününü idrak etme imkânın yoktur. Öyleyse dinle onu sana ben anlatayım, diyor Rabbimiz.

Ne dedi Rabbimiz? Peygamberler ne güne ertelenmişlerdi? Fasl gününe. İşte toplumların peygamberler karşısında yanıldıkları nokta burasıydı. Toplumların yanılgı noktalarından en büyüğü burasıdır. Peygamberler toplumlarını fasl günüyle, tekrar dirilip hesap verme günüyle uyardıkları zaman onlar peygamberlerine kafa tutarak diyor-lardı ki: "Ne? Ne? Ölüm mü dedin? Tekrar dirilme mi dedin? Hesaba çekilme mi dedin? Azap mı dedin? İkâb mı dedin? Cehennem mi dedin? Cennet mi dedin? Sen onu bizim külahımıza anlat ey peygamber! Eğer bu dediklerin gerçekse haydi getirsene onu bize! Haydi ne getireceksen getir de görelim bakalım! Gökten bize bir ateş mi indireceksin? Taş

mı yağdıracaksın? Azap mı getireceksin? Haydi ne getireceksen getir de görelim!" Yani onlar yarına vaadleşildiğini, yarına vakitleşildiğini bilmiyorlardı. Bütün bunların yarın olacağını bilmiyor-lardı. Bugün de öyle demiyor mu kâfirler? Kıyamet, ahiret hesap kitap diyorsunuz. Hani nerede kaldı bunlar ya? Niye gelmiyor? diyorlar. Halbuki bunlar bugün değil yarın olacak, ama bunu bilmiyorlar.

İşte insanların pek çoğunun yanıldıkları bu gerçek, mü'minin yarına yönelik hayatının alt yapısıdır, temel taşıdır. Mü'min hep bilir ki, yarın mutlaka bir hesap kitap günü vardır ve peygamberi yarın onun üzerine şahit olacaktır. Her biri diğerine şahit olacak. Peygamberimiz bize, biz öteki ümmetlere şahit olacağız inşallah. İnşallah Müslümanlar olarak ölürüz de, bu şerefe ulaşırız. İşte bu sûrede anlatılan temel konu budur.

Yani hem kıyamet günüyle bir buluşma, hem de peygamberlerle bir buluşma olacak. Kıyamet gününe ertelenen peygamberlerle bir buluşma olacak. Sanki yıllar önce kesilmiş bir mücâdele, bir itiraz, bir karşı geliş, bir alaylama ortamı kesilmiş, zaman dürülmüş, zaman durdurulmuş ve hemen sanki orada bir buluşma olacak ve diyecek ki peygamber: "Bunu mu yalanlıyordunuz? Bunu mu soruyordunuz? İşte cevap! Bunu mu reddediyordunuz? İşte reddettiğiniz! Buyurun işte karşınızda o gerçek!"

15. "O gün yalanlamış olanların vay haline!"

Vay o gün yalanlayanların haline vay! Vay o yalancıların haline o gün vay! Veyl olsun o gün o mükezzibine veyl olsun!

Eğer mükezzibinden söz ediliyor ve sonra da veyl olsun onlara deniliyorsa, o zaman biz mükezzibinin cehennemlik olduğunu anlıyo-ruz. Buna göre burada kastedilen mükezzibinin kıyamet gününü, fasl gününü yalanlar olduğunu anlıyoruz.

Yalan ikiye ayrılır:

1. Hayatı ilgilendiren konularda Allah ve Resûlünün söylediklerine rağmen veya Allah ve Resûlünün beyanlarına binaen söylenen yalanlar. Yani Allah ve Resûlünün bir sözünü, bir hükmünü başka bir şekle getirerek söylenen yalanlar. Allah ve Resûlünün dediklerini demedi, demediklerini de dedi şeklinde söylenen yalanlar.

2. Hayatı ilgilendirmeyen konularda ya da işte aptalca, basit ve lüzumsuzca söylenen yalanlar. Yani insanın insan olma özelliğinden, gafletinden, unutkanlığından kaynaklanan yalanlar. Yok efendim yanlışlıkla

maviye siyah dedin de, veya beş bıldırcın vurduğun halde on bıldırcın vurdum dedin gibi yalanlar. Ama bu yalan hayatı ilgilendiriyorsa o zaman iş değişir. Meselâ on bıldırcın vurdum deyince bunu söyleyene on milyar verilecekse ve bunu söyleyen de bu parayı çarp-mak için bu yalanı söylüyorsa, işte bu da hayatı ilgilendiren bir yalan olacaktır elbette.

Ama burada anlatılan yalan din olarak, hayat tarzı, hayat programı olarak insanlara sunulan yalanlardır. Bu konularda Allah ve Resûlüne rağmen, Allah ve Resûlünün dediklerine rağmen söylenen ya-lanlar. Eğitiminiz şöyle olmalı! Kılık-kıyafetiniz böyle olmalı! Eviniz, ev tefrişiniz şöyle olmalı! Kızınızın kıyafeti böyle olmalı! Sosyal hayatınız şöyle olmalı! Hukukunuz böyle olmalı! Ekonominiz şöyle olmalı! Sofranız böyle olmalı! Kazanmanız harcamanız şöyle olmalı! Hayatınız, hedefleriniz böyle olmalı! gibi hüküm cümleleriyle alâkalı, hayat programıyla alâkalı insanı cehenneme götürücü yalanlar. Tüm bu konularda Allah ve Resûlü başka söylüyor, insanlar da farklı söylüyorlarsa işte bu kişiyi cehenneme götürücü bir yalandır Allah korusun.

Meselâ, "böbrek taşını bira döker" diyen kişi hüküm bildiren bir cümle söylediği için, hayatı ilgilendiren bir konuda din adına bir yalan söylediği için, Allah ve Resûlüne rağmen, onların dediklerinin tamamen aksine cehenneme götürücü bir yalan söylemiştir. Evet belki bira böbrek taşını döker ama böbreği de beraber döküp işini bitirir. Allah ve Resûlünün söylediklerinin aksine, "erkek ve kadın mirastan şu ka-dar alacaktır" diyen kişi din adına, hayatı ilgilendiren bir konuda yalan söylemiştir ve bu yalan onu cehenneme götürecektir. Veya "mide ül-seri başlangıcı olan kişi konyak içmelidir, veya bu durumda oruç tutmamalıdır" diyen kişi bu yalanıyla cehenneme gidecektir. Veya "okul bitinceye kadar baş açılmalıdır" diyen kişiyi mutlaka bu yalanı cehenneme götürecektir.

Bu âyet bu sûrede on defa tekrar edilecek. On defa Rabbimiz:

Diyecek ve ısrarla yalan söyleyenlere dikkat çekecek, onların cehenneme gideceğini anlatacak. Tabi her bir bölümde farklı yalan söyleme konularına dikkat çekecek. Anlıyoruz ki her bir bölümün yalan boyutu, yalan konuları farklıdır. İnşallah bu âyetin geçtiği her bir bölümde bu yalanların farklılıklarına değineceğiz. Bakın onlardan bir bölüm şöyle:

16-19. "Öncekileri yok etmedik mi? Ardından, sonrakileri de onlara katarız. Suçlulara böyle yaparız. O gün yalanlamış olanların vay haline!"

Evet öncekileri biz helâk etmedik mi? Peygamberleri yalanladıkları için ilk dünya azabı veya helâki kendilerine gelen Nuh kavminden, Lût kavminden,

Âd'dan, Semûd'dan veya daha önce helâk edilen toplumlardan söz ediyor Rabbimiz.

Biz onları helâk etmedik mi? Ardından sonrakileri de onlara katarız. Geridekileri de onlara katarız. Bu da kılıçla ya da başka bir ib-ret yoluyla helâk edilenler anlamına geliyor. Evvelûndan kasıt Nuh, Âd ve Semûd kavmidir, ahirûndan kasıt da İbrahim, Lût kavmi ve Medyen ahalisidir denmiş. Veya evvelûn ilk çağdakiler, ahirûn ise Mekke kâfirleridir. Rabbimiz diyor ki, evvelûnun işini bitirdik, şimdi de sıra sizdedir ey Mekkeliler. Onların yolunda giderseniz yakında sizin de defterlerinizi düreceğim. Veya evvelûn kıyametten önce helâk olanlar, ahirûndan kasıt da kıyametin kopuşuyla helâk edilecek olanlardır denmiş. Buna göre her biri bir diğerine göre evvel ve ahir olan nice insanları, nice toplumları Allah helâk etmiştir. Helâk etmedik mi? diyor Rabbimiz. Nasıl ki onları helak etmişsek şu anda mevcut olanlar da onların yolunda giderlerse asla bu helâkten kurtulamayacaklardır, buyuruyor Rabbimiz.

Düşünsenize, Âd kavmi, Semûd milleti, Lût kavmi, Tubba ahalisi, Ress toplumu gibi Kur'an'da anlatılan kavimlerin hepsi helâk olmadı mı? Veya babanızın, dedenizin babasının babası hepsi helâk olmadılar mı? Ama buradaki helâk olmanın mânâsı

"Zâlimlerden başkası mı helâk olur?"
(En'âm 47)

Rabbimizin göndereceği böyle bir azapla helâk olacak olanlar ancak zâlimlerdir. Zâlimler helâk olacaklardır, ya da zâlimlerden başkası asla helâk olacak değildir. Böyle bir durumda helâk olacak olanlar ancak zâlimlerdir. Zâlimlerden başkası için helâk sözü caiz değildir. Ölmek işi herkes içindir ama helâk işi sadece zalim kâfirler içindir. İşte Mûsâ, işte Firavun, işte İbrahim, işte Nemrut, işte Harun, işte Ka-run, işte Bel'am, işte Hâmân. Peki hepsi de helâk oldular mı? Asla. Kur'an bize anlatıyor ki Allah'ın istediği biçimde yaşayıp ölümü öylece bulanlar kurtuldu, geri kalanlar ise helâk olmuştur.

İşte suçlulara biz böyle yaparız, veyl olsun yalan söyleyenlere. Peki hangi konuda yalan söyleyenlere? Az evvel anlatılan konularda yalan söyleyenlere. Yani helâk edilenler konusunda, eskiler ko-nusunda, tarih konusunda yalan söyleyenlere veyl olsun diyor Rabbi-miz.

Rabbimiz burada bir soru soruyor: "Biz öncekileri yok etmedik mi?" Bakın işte yalan konularından, yalan alanlarından birisini anlatıyor Rabbimiz. Üzerinde yalan söylenebilen konulardan birisi demek ki buymuş. Neymiş bu birinci alan? Rabbimiz geçmişlere dikkatimizi çektiğine göre, geçmişlere ne yaptığını gündeme getirdiğine göre an-lıyoruz ki birinci yalan konusu tarihtir

veya zamandır. Çünkü Rabbimiz bizim önceye, öncekilere, eskilerin durumuna, yani zamana, tarihe dikkatlerimizi çekiyor. Sonra da diyor ki, "veyl olsun o yalancılara! Ce-henneme gitsin o yalancılar!" Öyleyse zamanla, tarihle ilgili yalanlar insanları Cehenneme götürecektir. Evet unutmayalım ki tarihle ilgili yalanlar insanı Cehenneme götürecektir.

Peki ne tür yalanlardır bunlar? Yani tarihle ilgili nasıl yalan söylenir? Meselâ Mısır tarihinden söz edilir, ama hiçbir an, bir satır bi-le olsa, bir sayfa, bir cümle bile olsa Mısır'ı Mısır yapan Hazreti Yusuf-tan, Hazreti Mûsâ'dan söz edilmezse, işte bu tarih konusunda en büyük bir yalandır ki insanı mutlaka cehenneme götürecektir. Veya genel tarihten, insanlık tarihinden söz edilir, ama bu tarihin baş imamları, baş mimarları olan peygamberlerden bir satır bile söz edilmezse, peygambersiz bir insanlık tarihi gündeme getirilirse, işte yalanların en büyüğü, en adisidir ki bu yalan, insanı mutlaka cehenneme götürecektir.

Veya meselâ tarihten söz edilir, ama hep saraylardan, köşklerden, yapılardan, yapıtlardan söz edilirse, veya tarihten söz edilirken sadece savaşlardan, vuruşmalardan söz edilir, ama insanların inanışlarından, dinlerinden, yaşayışlarından söz edilmezse, işte bu yalanların en büyüğüdür ve cehenneme götürücü bir yalandır. Veya tarihten söz edilirken sadece idarecilerden, ezenlerden, önde gidenlerden, zâ-limlerden, despotlardan söz edilir, onların tarihlerinden söz edilir, ama mazlumların, mustaz'afların, garibanların, ezilenlerin tarihinden söz e-dilmezse, işte bu tarih adına söylenmiş cehenneme götürücü bir yalandır. Şu anda okuduğunuz tarihin bu yalanlarla dolu olduğunu bili-yorsunuz.

Veya zamanla ilgili yalanlar. Zamana ilişkin yalanlar da insanı cehenneme götürücü yalanlardır. Yani zamanı Allah ve Resûlü'nün değerlendirmesinden farklı değerlendirme, zamana Allah'ın bakmamızı istediği bakıştan, bakış açısından farklı bakma, zamana farklı bir atfı nazardır ki bu da insanı cehenneme götürecektir unutmayın. Meselâ Erzincan'da deprem oldu. Niye oldu? İşte efendim, yer sallandı da, yerin altındaki mağma tabakası hareket etti de, ya da kıtalar birbirlerine yaklaştılar da onun için oldu diyerek yalan söyleyenler, eskilerin helâklerini yalan yorumlayanlar. Veya Lût kavmi yerin dibine bat-mış, işte orada da deprem gibi bir şeyler olmuş gibi tarihe ilişkin yalan değerlendirenler. Yorumlamada yalan, tespitte yalan, teoride yalan, yalan, yalan…

Tüm bu olaylardan, bu helâklerden ibret almadan yalan söyleyenler elbette helâk olacaklar ve cehenneme gideceklerdir. Bakıyoruz hep anlatılanlar öyle gibi değil mi? Mısır anlatılır, Firavunlar anlatılır veya Osmanlılar, Selçuklu anlatılır, Endülüs anlatılır hiç de öyle bize ibret olsun diye, bizim de hayatımız ona göre düzenlensin diye bir an-latım yoksa hep yalan söyleniyor demektir Allah korusun. Meselâ de-delerimizin, ecdadımızın hayatlarını değerlendirirken

bile öyle değil mi? Adam onlardan konuşmaya başlayınca, işte şöyle çalışırlardı, böyle didinirlerdi, şöyle yerlerdi, böyle içerlerdi, şöyle ata binerlerdi, böyle kılıç kullanırlardı diye hep bir yönlerine dikkat çekiliyor.

Peki acaba ecdadımızın Kur'an'la ilgileri neydi? Sünnetle münasebetleri nasıldı? Çocuklarıyla eğitim anlayışları nasıldı? Komşularıyla münasebetleri neydi? Gece hayatları, kılık-kıyafet anlayışları, ha-yata bakışları neydi? Nasıldı? Buna hiç değinilmiyor. Adamı değerlen-dirmede yalan söyleniyor. Peygamberi anlatanlar da, sahâbeyi anlatanlar da hep böyle anlatıyorlar. Hep yalan söylüyorlar.

İkinci yalan alanı, ikinci yalan konusu da bakın şöyle gündeme geliyor:

20-24. "Sizi bayağı bir sudan yaratıp onu belli bir süreye kadar sağlam bir yere yerleştirmedik mi? Buna gü-cümüz yeter; Biz ne güzel güç yetireniz! O gün yalanlamış olanların vay haline!"

Rabbimiz bu bölümde insandan, insanın yaratılışından söz ediyor. Buyuruyor ki, sizi basit bir sudan yaratmadık mı? Bu mehiyn su, su safiyetinde anlamınadır. ikinci bir anlamı, zayıf bir sudan demektir. Üçüncü bir anlamı da, akan bir sudan yarattık demektir. Kur'-an-ı Kerîm'de yaratılıştan söz eden âyetleri ikiye ayırıyoruz:

Birincisi ilk yaratılış, ilkimizin yaratılışı, yani atamız Hazreti Âdem'in yaratılışı. İkincisi de sonraki yaratılış, yani bizim yaratılışımız. Rabbimiz ilk gönderdiği âyetlerinde önce bizim yaratılışımıza dikkat çekiyor. İlk gelen âyetlerde meselâ Alâk sûresinde insanın alâktan, bir kan pıhtısından yaratıldığını anlatıyor Rabbimiz. Sonradan, bundan bir otuz, kırk sûre geldikten sonra da ilk yaratılışa, yani atamız Adem'in yaratılışını gündeme getiriyor. İnsanın topraktan yaratıldığı anlatılıyor.

Bunun sebebini şöyle anlamaya çalışıyoruz: Bunlardan birisi gaybî bir konudur, diğeriyse şehadetin konusudur. Yani birisi gözle görülen, her gün insanların gözleriyle gördükleri bir konuyken, öteki-siyse gayben inanılacak ve ancak imandan dolayı bilinebilecek bir ko-nudur. İşte bundan dolayıdır ki Rabbimiz şehadetin konusu olanı, yani gözle görülebilenin konusu olanını öne almış, gaybın konusunu da daha sonraya bırakmıştır. Eğer Rabbimiz gaybın konusu olan Ade-m'in yaratılışını önceden gündeme getirseydi, insanların itirazları yükselebilirdi. İnsanların gayb konusunda imanlarının pekişmesinden sonra bu konunun gündeme geldiğini görüyoruz.

Bundan dolayıdır ki Darvin gibilerinin teorilerini Kur'an'dan belli bir yoğunluk kazandırdıktan sonra gündeme getirmemiz gerektiğine inanıyorum.

Yani karşımızdakine Kur'an'dan belli bir bölüm anlatmadan, Darvin'in saçmalıklarını tenkit edebilecek kadar belli bir alt yapı hazırlamadan, belli bir yoğunluk kazandırmadan bu tür şeylerin anlatılmasının tehlikeli olacağını söylemeye çalışıyorum. İlk zamanlar bu yanlışı çok yaptık. Karşımızdaki henüz Kur'an'ı bilmiyordu ki biz ona Darvin'i anlattık. Henüz Kur'an'ın hakikatini bilmeyen, Kur'an'la başka şeyleri yargılayacak bir konumda değilken biz ona Darvin'i anlattık. Henüz gaybî bir meselede Allah ne demişse tamamdır! Allah böyle demişse tamamdır! demeyi bilmeyen insanlara tut sen gaybî bir meselede bilgi sun, inanmayacaktır adam buna. Nitekim inanmıyorlar, anlamıyorlar da. Bu yanlışı çok yaptık. Gaybı bilmeyen bir adama gaybî konuları anlatmaya çalıştık. Halbuki Allah ilk inen Alak sûresinde insanı bir kan pıhtısından yarattık diye önce şehadetin konusunu gündeme getiriyor, gaybın konusu olan topraktan yaratılışı daha sonraya bırakıyor.

Onu, o suyu bir istikrar makamında kılmadık mı? Belli bir döneme kadar onu ana rahminde biz korumadık mı? Sıcaktan, soğuktan etkilenmeyecek sağlam ve emin bir karargahta onu korumadık mı? Buna biz güç yetirmedik mi? Veya onu biz takdir etmedik mi? Bu konuda hükmü biz vermedik mi? Biz ölçüp biçmedik mi? Buna göre ikisini birleştirerek söylersek Rabbimiz ölçücüdür, güzel ölçmüş Allah. Hem insanın ana karnında kaldığı ortamı güzel ölçmüş, hem orada kalış süresini, hem doğuş özelliğini, hem vücudunun güzelliğini, hem gözün biçimini, iki gözle tek görmeyi, hem kulakların özelliğini, hem ağzın burnun yerini, yani insanla alâkalı ne varsa hepsini güzel ölçüp biçmiş Rabbimiz.

Rabbimiz insanı hem beden hem de ruhtan ibaret kılmıştır. Yani insan ruhla bedenin bileşkesidir. Materyalistlerin dediği gibi sadece şu beden, organizma insan değildir. Ruh da insan değildir sade-ce. İnsan ruhla bedenin münasebetinden meydana gelen eylemsel harekettir. İşte ruhla organizmanın bileşkesi olan insan dediğimiz varlığın dengede olabilmesi için de Allah insana bir düzen koymuştur ki buna uyması gerekir. Meselâ insan dua etmelidir. İnsanın duasını elinden aldınız mı hiçbir şey değildir artık o.

Veya insan ibadet etmelidir, kulluk yapmalıdır, namaz kılmalıdır, baba olmalıdır, ana olmalıdır, sevmelidir, sevilmelidir, kazanmalıdır, harcamalıdır. Bunları elinden aldınız mı boşa çıkıverir o insan. Hani insan emekliye ayrıldı mı ne yapacağını şaşırıverir de onların va-kitlerinin boş geçtiğinin farkına varmamaları için onlara yeni yeni programlar hazırlıyorlar ve az da olsa durumu idare ediyorlar ya. Oysa ne kadar haince bir şey yapıyorlar. Yani adam sanki hareket eden bir arabayı iteklemekle görevli ve bu işi kendisine iş edinmiş. Cinâyet bu! Zaten hareket eden bir arabayı iteklettiriyorlar adama ve onu bununla meşgul etmeye çalışıyorlar. Veya sanki camiler emeklilerin buluşup vakit geçirme yeri.

Adam oturuyor oraya, Kur’an okuyor güya ama okuduğu Kur’-an’ın ne dediğini bildiği, anladığı da yok. Yani adamın hayatına program çizecek bir cami de yok, onu yönlendirecek bir Kur’an da yok. İş-te âdet kabilinden gidiyor, geliyor, daha kutsal bir yer diye özel camiler seçiyor. Gittiği caminin fonksiyonundan habersiz, okuduğu Kur’a-n’ın fonksiyonundan, kıldığı namazın fonksiyonundan habersiz gidip geliyor işte.

Rabbimiz bu bölümde de sizi şöyle şöyle yaratmadık mı? Sizi şöyle şöyle yapmadık mı? buyurduktan sonra diyor ki, veyl olsun o yalancılara. Yani burada insanı, insanın yaratılışını anlatıyor Rabbi-miz. İnsan, insanın varlığı, var edilişi, fonksiyonu gibi insanla ilgili bilgiler sunuyor Rabbimiz. Yaratılışla, gözle, kulakla, kalple, böbrekle, kafayla, düşünceyle ilgili insanın varlık sebebiyle ilgili bilgilerdir ki, bunlar, kişi eğer bu konularda yalan söylerse, Allah ve Resûlü’nün dediklerinin dışında, onların aksine bir yalan söylerse bu yalanlar da kişiyi cehenneme götürecektir.

Evet insanla alâkalı, insanın yaratılışı, uzuvları ve bu uzuvlarının fonksiyonuyla ilgili kim ki Allah’a rağmen, Allah’ın buyruklarına rağmen farklı bir değerlendirme yaparsa işte bu yalanların en büyüklerindendir. İnsanla ilgili yalanlar. İnsanın yaratılışı ve varlık sebebiyle ilgili yalanlar. İnsan maymundan gelmiştir şeklinde ilk yaratılışla ilgili yalanlar. Veya işte yaratılışla ilgili yaratıcıyı diskalifiye ederek deniz kenarındaki sümüksü bir varlık tekâmül ederek insanı oluşturmuştur şeklindeki yalanlar. Veya yaratılıştan beklenenler konusundaki yalanlar. Yaratılışın gâyesiyle ilgili yalanlar. Veya elin, ayağın, gözün, kulağın, aklın, beynin fonksiyonlarına ilişkin yalanlar. Veya insanların birbirleriyle münasebetlerine ilişkin yalanlar hepsi insanı cehenneme gö-türücü yalanlardır.

Veya insanın tanımıyla ilgili, fonksiyonlarıyla ilgili Durkhaim, Darvin, Marks gibilerinin fikirleri veya benzer konularda değişik insanların fikirleri ve yalanları da bilelim ki insanı cehenneme götürücü yalanlardır. Veya fikirleri bize saptırılmış olarak intikal ettirilen Zerdüş-t’ün, Buda’nın, Aristo’nun, Eflatunun insan hakkındaki, insanın yaratılışı, yaratılış gâyesi ve varlık sebebi, fonksiyonları hakkındaki görüşleri, vahye mutabakat etmeyen düşünceleri de insanı cehenneme götürücü cinsten yalanlardır. Bugün şu anda okuduğunuz kitaplar bu sapık fikirli insanların sözleriyle doludur. Bunlar ektikleri zehirlerle asırlarca insanları, toplumları zehirlemiş mahluklardır.

Böbrek taşını bira döker diyen kişinin yalanı, veya gözünü vit-rin seyretmede kullanacaksın diyenin yalanı, ağzınla dedikodu yapacaksın diyenin yalanı, omuzlarını hep hayatın yükü altında ezmede kullanacaksın diyenin yalanı, iki günlük ömür için dört günlük rızık ha-zırlayacaksın diyenin yalanı,

kafanı, beynini toplumun sana ilka ettiği seçimden geçime ilgi alanlarını öğrenmede kullanacaksın diyenin yalanı. Tüm bu konularda Allah bir türlü söylüyor, insanlar başka bir türlü söylüyorlarsa bu yalandır ve insanı cehenneme götürücü bir yalandır.

İnsanın biyolojik yapısıyla ilgili yalanlar, insanın hukukuyla ilgili yalanlar, anatomisiyle ilgili yalanlar, tıpla ilgili yalanlar, hattâ statikle il-gili yalanlar. Adam diyor ki, insan betonarme bir evde oturmalıdır, ya-lan. Evde şöyle bir salon olmalı, yalan, böyle bir tuvalet olmalı, yalan. Hattâ mutfakla tuvalet arasına bir boru ekleyeceksin, bu sen olacaksın filan hepsi yalan. Veya efendim işte insanın şu kadar karbonhidrata, şu kadar yağa, şu kadar proteine ihtiyacı vardır, şunu da almalısın, bunu da tüketmelisin, yani ekmekle doyuvermeyeceksin, biz ne yaparız o zaman? Kime satarız bu elimizdekileri? Ekmeği çok az yemen lazım filan bunların hepsi yalandır.

Evet insanla ilgili yalanlardır bunlar. Bundan sonra üçüncü bir yalan faktörü, üçüncü bir yalan alanı daha görüyoruz, o da arzla ilgili, mekânla, çevreyle ilgili yalanlardır. Toprakla, ağaçla, meyveyle, sebzeyle ilgili yalanlar. Veya ayla, güneşle, yıldızlarla ilgili yalanlar. Bütün yersel, mekânsal yalanlar da insanı cehenneme götürücü yalanlardır. Bakın bu hususu anlatmak üzere Rabbimiz şöyle buyuruyor:

25-28. “Biz yeryüzünü, dirilerin ve ölülerin toplantı yeri yapmadık mı? Orada yüksek yüksek dağlar meydana getirmedik mi? Ve size tatlı sular içirmedik mi? Yalanlamış olanların vay o gün haline!”

Rabbimiz diyor ki, yeryüzünü bir tokat, bir toplanma yeri yapmadık mı? Gerek ölüler ve gerek diriler için. Yeryüzü için bir başka yerde ***“Mihâden”*** buyurulurken burada da ***“Kifâten”*** buyurulur. Yani zamm olunarak, birbirine sıkıştırılarak, eklenerek toplanılacak yer demektir. Hani Ebu’l A’lâ El-Maarrî şiîrinin birinde öyle diyordu: ***“Kabirler nice zıtlara kabir olmaktan gülerler.”*** Yani bir ye-re bir ara insan, bir ara hayvan, bir ara at, bir ara it, bir ara böcek, bir ara mü’min, bir ara kâfir, bir ara kadın, bir ara erkek gömülünce mezar gülermiş. Evet yeryüzü işte böyle hem ölüler için hem de diriler için bir kifâtâ, bir toplanma yeridir.

Rasûlullah efendimizin irtihalinden sonra da yerin altı üstünden her zaman çeşit olarak zengin olmuştur. Yerin üstünde ne varsa hepsinden, her çeşidinden yerin altında da vardır. Meselâ şu anda yerin üstünde iki çocuklu kadın mı var? Orada da var. Zengin mi var? Orada da var. Atlı, arabalı mı var? Orada da var. Zeki, dirâyetli mi var? Cengaver, kahraman mı var? Orada da var. On yaşında, beş ya-şında, üç aylık, beş aylık mı var? Orada da var. Ama orada peygamber var, yeryüzünde peygamber yok artık. Onun içindir ki Rasûlullah efendimizin

vefatından sonra artık yerin altı üstünden zengin olmuştur. Zaten arz orada dolaşan insanla süslüdür. İnsan olmasa yeryüzünün de bir değeri yoktur. Yerin ziyneti olan insan orada gezip dolaşıyor ve vakti saati gelince yer ağzını açıyor ve bir lokma veriyoruz ve ağzını kapatıyor. Hani bir söz vardır:

"Talihindir gezdiren yer yer seni,
Âkıbet bir gün yer yer seni."

Önce besliyor yeryüzü insanı, sonra da acıktım diye ağzını açıyor ve oraya bir lokma konuyor. Birileri bir daha geri dönmemek üzere mezara konuluyor. Hani bir çanağı, çömleği veya herhangi bir şeyi kırınca, iki parçaya ayırınca bu parçaların birbirleriyle uyumu ne kadar uyumlu değil mi? Bu iki parçayı birbirine birleştirdiğiniz zaman ne kadar da düzgün birleşirler değil mi? Sadece küçük bir çizgi kalır arada. Sanki insanın dünya sevgisi, mal mülk tutkusu da ondan mıdır bilmem? Ondan yaratılan, ondan koparılan, ondan söküp çıkarılan in-san da onunla beraberdir aslında. Yani insan dünyadan, yerden alınmıştır, mayası ondan yoğrulmuştur. Onun içindir ki hep dünyayla, dünyalıklarla bütünleşmek istiyor.

Sonra orada yüksek yüksek dağlar yerleştirmiştir Allah. Güzel güzel sular çıkarıp akıtmış buyurduktan sonra da veyl olsun o yalan söyleyenlere buyurmuştur.

İşte anlıyoruz ki Rabbimizin bu bölümde anlattığı yerle, arzla, mekânla, çevreyle, toprakla, ağaçla, meyveyle, sebzeyle, ayla, güneşle, yıldızlarla ilgili yalan söyleyenler de cehenneme gidecektir. Ya-ni yersel, mekânsal yalanlar. Bunların yaratılışlarıyla ilgili, fonksiyonlarıyla, varlık sebepleriyle ilgili yalanlar. Ne için yaratmış Allah bunları? Efendim göz zevki için yaratmıştır, demlenmek için yaratılmıştır bunlar, üzümü şarap için, arpayı bira için, yıldızları fal bakmak için gibi yalanlar da insanları cehenneme götürücü yalanlardır. Allah bütün bunları ben yarattım diye beyan ettiği halde bunların tesadüfen meydana geldiğini söyleyenler. Allah ben bunları şunun için yarattım buyurduğu halde, sizin için lazım olan her şeyi ben yarattım buyurduğu halde, sanki tüm bunlara Allah karışmıyormuş gibi meselâ dağ benimdir, su benimdir, ev benim, bark benimdir diyenler yalan söyleyenlerdir.

Buraya kadar Rabbimiz yalan söyleme alanlarını anlattı. Yalanla ilgili başka ne kaldı zaten? Başka kalmadı değil mi? Yalan ya zamanla ilgilidir, ya mekânla ilgilidir. Yani ya şimdiki yaşadığımız zamanla ilgilidir, ya geçmişte yaşanan alanla ilgilidir, ya da bu zamanlar içinde yaşayanlarla ilgilidir. Başka ne kaldı geriye? Geriye kalanlar hepten herze gibi geliyor zaten. Yani şeytanla, cinle ilgili, melekle, ve-ya arşla, kürsiyle ilgili, Rable, rubûbiyetle ilgili yalanlar hepten yalan olur zaten. Çünkü bunlara ilişkin yalanları da bunlara istinat

ettiriyorlar. Yani adam ya insanı, ya yıldızı, ya ayı, ya güneşi İlâh kabul edince İlâhla ilgili yalandan çok İlâh edindiği varlıkla ilgili yalan söylediğinden dolayı o zaten boştur diyoruz.

İşte yalan alanları bunlarmış demek. Zaman, mekân, alan, geçmiş zaman, tarih.

Bundan sonra işte bu yalancılara diyor ki Rabbimiz:

29. "İnkârcılara o gün şöyle denir: "Yalanlayıp durduğunuz şeye gidin."

Haydin gidin! O yalanladığınız şeye doğru! ***"İntalikû"*** Boşalın! Boşanın! Arzdan boşalın! Yalan saydığınız, inkâr ettiğiniz, dalga geçtiğiniz azabı boylayın! denilecek.

"İntalikû" Arzdan boşanmak anlamına geliyor. Arz kendini boşandırıyor böylece. İnşikak'ta öyle deniyordu:

Arz içindekileri atacak, karnında ne varsa hepsini atacak. Ne var arzın karnında? Hani sizler bazı şeyleri gömüyorsunuz ya toprağın altına. Ne gömüyoruz? Ev, dükkan diye emeklerimizi, alın terlerinizi gömüyorsunuz ya. Veya yiyeceklerinizi, kalbinizde gömdüklerinizi, öğrenip de çoluk çocuğunuza, çevrenize anlatmayarak sır küpü gibi kafanızda toprağa gömdüklerinizi her şeyi dışarıya atıp arz tahliye olacak. Tıpkı hamile bir kadının karnındakini dışarıya atması gibi yeryüzü de hamlini boşaltıp sinesindekilerin tümünü dışarıya atacak.

30-34. "Gölge yapmayan ve ateşten de korumayan cehennem dumanının üç kollu gölgesine gidin. O gölgenin saçtığı her bir kıvılcım sanki birer sarı devedir, konak gibi de büyüktür. Yalanlamış olanların o gün vay haline!"

Haydi yeryüzünden boşanın da gidin o üç çatallı gölgeye ki, o gölge ne gölgelendirir ne de ateşten korur.

Muhakkak ki o saray gibi kıvılcımlar atar. Sanki sarı sarı deve sürülerinin zıplaması gibi süratlidir o kıvılcımlar. Sarı develer gibi.

Onlara denilecek ki haydin ***"Zî selâsi şuab"*** bir gölgeye! Zî selâsi şuab, yani üç şube, üç bölüm, sağdan, soldan ve üstten gelecek şekilde onları çepeçevre kuşatacak, her yönden onları sarıverecek bir azap ifadesidir. Ama üç çatallı, üç bölümlü bir gölge, bir azaptır ki, ne gölgeler ne de ateşten korur.

Bundan kasıt daridir, zakkumdur, ğıslîndir denmiş. Bu üçlüdür demişler. Veya Leheb'dir, Şerardır, duhandır demişler. Veya kandır, irindir, dikendir demişler.

Onlar öyle şerareler atarlar ki sanki kasır gibi. Bu kelime, kasır, kısar, kusur şekillerinde de okunmuştur. Yani büyük ağaç gövdesi, ağaç kökü veya dağ gibi, veya bina, köşk gibi, veya deve boynu gibi. En büyük anlamına gelen bir sıfattır bu. En büyük şerareler atarmış o cehennem, o ateş, o gölge.

İfadesindeki "Cimâle", develer anlamınadır, böyle sarıya çalar develer. Sanki o cehennemin kıvılcımları sarı sarı develer gibidir. Veya cimâle gemilerin hâlâtları anlamına gelir.

Yani cehennem ateşinin boyutları anlatılıyor. Allah korusun sığınabilecek, kaçılabilecek bir yer de yok. Öyle kıvılcımlar ki saray gibi, dağlar gibi. Öyle süratli ki zıplayıp giden sarı sarı develer gibi. Allah korusun dayanılacak gibi filan değil.

35-37. "Bu, onların konuşamayacakları gündür. Onlara izin de verilmez ki özür beyan etsinler. Yalanlamış olanların o gün vay haline!"

Evet bugün onların artık konuşmayacakları, konuşamayacakları bir gündür. Kendilerine izin verilmez ki konuşup özür beyan etsinler. Ağızlarını açmalarına müsaade edilmez ki artık dünyada işledikleri suçlar konusunda özür dileyebilsinler. Peki hiç mi konuşamayacaklar? Hiçbir şey mi söyleyemeyecekler? O anlama mı bu ifade? Anlıyo-ruz ki böyle ciddiye alınacak, değerlendirilecek bir konuşmadan yana olunmayacak onlar için. İtiraz edemeyecekler, özür beyan edemeyecekler.

38. "Bu, sizleri ve öncekileri topladığımız hüküm günüdür."

Bugün fasl günüdür. Her şeyin fâsılalı fâsılalı gündeme getirileceği, her şeyin tafsilatlı bir şekilde ele alınacağı ve de her şeyin hall ü fasl edileceği bir gündür bugün. Hani daha önce peygamberler ***"Li yevmi'l fasl"*** gününe ertelenmiştir denmişti ya, işte burada da bu konu açıklığa kavuşturulmuş oluyor. Sizleri de öncekileri de o gün orada topluyoruz, buyuruyor Rabbimiz.

39-40. "Eğer bir düzeniniz varsa Bana kurun. Ya-lanlamış olanların o gün vay haline!"

Evet ey kâfirler! Ey yalancılar! Ey Allah düşmanları! Eğer elinizde bir düzeniniz, bir planınız, bir hileniz, bir çareniz varsa haydin beni atlatın bakalım! Haydin beni diskalifiye edin de bu azaptan kurtulun bakalım. Dünyada da

yapıyordunuz bu işi. Dünyada da yalan sayıyordunuz bu azabı. Haydin veyl olsun size cehenneme gidesiceler gidin cehenneme.

Ama beri tarafta:

41. "Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanlar, elbette gölgeliklerde ve pınar başlarındadırlar."

Muttakiler var ya, Allah'ın koruması altına girenler, Allah'la yol bulanlar, yollarını Allah'a sorarak bulanlar, hayatlarını Allah için yaşayanlar, Allah'ın istediği ve belirlediği biçimde yaşayanlar var ya, işte onlar da pınar başlarında ve gölgeliklerdedirler. Tam önceki yalancıların mukabili olarak bunlar da gölgeliklerdedirler. Dikkat ederseniz on-larda da gölge var ama üç boyutlu, üç çengelli bir gölge, insanı ne gölgelendiren ne de ateşten koruyan bir gölge. Muttakilerse onlardan tamamen farklı olarak gerçek gölgelerin altındadırlar. Onlarda kan, irin varken, bunlar ise pınarlardan faydalanmaktadırlar.

42. "Canlarının istediği meyveler arasındadırlar."

Sonra canlarının çektiği türden her çeşit meyveler, her istedikleri tatta, istedikleri renkte, istedikleri büyüklükte ve olgunlukta meyveler vardır onlar için. Onlara denilecek ki:

43-44. "Onlara denir ki: "İşlediklerinize karşılık afiyetle yiyiniz, içiniz. Biz iyi davrananlara işte böyle karşılık veririz. O gün yalanlamış olanların vay haline."

Yiyin, için afiyet olsun! Bütün bunlar yaptığınız, dünyada işlediğiniz amellere karşılıktır! Unutmayalım ki cennet amellerimizin karşılığı olarak bize sunulan bir âkıbettir. Bakın ne hoş bir ifade değil mi? Buyurun! Yiyin, için! Bunu siz kendiniz, kendi amellerinizle kazandınız! Başa kakmıyor Rabbimiz. "Hadi, hadi hiçbir şey yapmadan geldiniz! Dünyada yatıp yatıp geldiniz ama bunu size ben veriyorum!" de-miyor. Başa kakıcılık, minnet altına sokuculuk yapmıyor Rabbimiz. Biz muhsinleri, yani dünyada beni görürcesine kulluk yapanları, benim huzurumda, benim kontrolümde olduklarını hiç unutmayan ve yaptıklarını bana lâyık yapmaya çalışan kullarımı işte böylece mükafatlandırırım, diyor Rabbimiz.

Lâkin hal böyleyken beri taraftaki mükezzibîne veyl olsun. Bu-nu yalanlara veyl olsun o gün.

Bu sefer tıpkı yukarıdakiler gibi bir yalan modelinden söz ediliyor bakın burada. Bu yalanın da şu anlama geldiğini düşünüyoruz:

Takvalı oluş budur diye Allah'ın kitabında tarif ettiği takva modelinin dışında bir takva tarif ederse kişi, yani Allah'a rağmen, Allah'ın kitabındaki beyanlarına ve Resûlü'nün sünnetindeki açıklamalarına rağmen kendi kendine bir takva modeli tarif etmeye kalkışırsa, işte bu yalandır ama yalanların en kötüsü olarak insanı cehenneme götürücü bir yalandır.

İşte şunlar şunlar cennete gidecektir, şunlar şunlar kesin cennetliktir gibi Allah'ın beyan buyurduğu takvalıların dışındaki insanları, veya Yahudileri, Hıristiyanları cennete postalama gayreti içine girerse kişi, yani yalan söylerse bu konuda, işte bu yalan da kişiyi cehenneme götürücü bir yalandır, ve veyl olsun bu yalancılara, diyor Rabbi-miz. "Efendim Allah bunları, Allah bizleri koymayacak ta cennetine sı-ğırları mı koyacak?" diyen kişinin yalanı da böyledir Allah korusun.

Bunu bir de şöyle anlamaya çalışıyoruz: "Eğer cennete gidecek bunlarsa, bu yalancılarsa o zaman veyl olsun bunlara!" diye bir istihza konusu yapılıyor bu yalancılar.

46-47. "Ey İnkârcılar! Yiyiniz, biraz zevkleniniz bakalım, doğrusu sizler suçlularsınız. O gün yalanlamış olanların vay haline!"

Yiyin, için! Haydi biraz dünyada faydalanın bakalım! Siz mücrimler, siz suçlular, siz günahkarlarsınız! Siz vebal yüklülersiniz! Haydi biraz eğlenin, biraz zevklenin, biraz demlenin bakalım. Fakat unutmayın ki bu cürüm ehlinin sonu veyldir. Çünkü:

48-49."Onlara "Rüku edin" denildiğinde rükua varmazlar. O gün yalanlamış olanların vay haline!"

Onlara bel bükün! Boyun eğin! Allah'ı dinleyin! Allah karşısında ukalalık etmeyin! Allah karşısında bilgi iddiasına kalkmayın! Allah karşısında güç iddiasında bulunmayın! Hayatınızda Allah'ı diskalifiye etmeye kalkmayın! Rabbinize teslim olun! Rabbinizin Kitabına kulak verin! Allah'ın istediği gibi yaşayın! Yani rüku edin! Allah'ın emirlerine, Allah'ın yasalarına kayıtsız kalmayın! Allah'a kafa tutmayın! denildiğinde buna hiç de yanaşmıyorlardı. Hayatınıza Allah'ın istediği gibi program yapın denilince buna hiç de razı olmuyorlardı. Veyl olsun o alçaklara, veyl olsun!

Buraya kadar anlatılan 49 âyette gördük ki Rabbimiz yemin üstüne yeminlerle, tekrar tekrar yeminle söze başlayarak buyurdu ki: "Kullarım! İnsanlar! Aklınızı başınıza alın! Ve beni iyi dinleyin! Size karşı son derece Raûf ve Rahîm olan ben sizi uyarıyorum! Unutmayın ki bir gün mutlaka ölecek ve

yeniden dirileceksiniz! İşte bunun birkaç görüntüsü: Dağlar, arz, sema, ay, yıldızlar, cinler, melekler ve peygamberler randevulaşmış, kararlaştırılmış belli bir gün için toplanacaklar. Ben size o günün özelliklerini anlattım. O gün helâk olacakları, kahrolacakları ve kurtuluşa erecekleri tek tek anlattım. Helâk olacakların yalancılar olduğunu ısrarla beyan ettim. Sonra cehenneme ve cennete gideceklerin özelliklerini de anlattım. Peki şimdi söyleyin bana:

50. "Kur'an'dan başka hangi söze inanacaklar?"

Peki bütün bu anlatılanlar, bütün bu uyarılar, sizin imanınız için yetmeyecek de, sizin akıllarınızı başınıza devşirmenize yetmeyecek de daha başka ne arıyorsunuz siz? Daha başka ne bekliyorsu-nuz? Bütün bunlardan sonra hangi söze inanacaksınız siz? Ne istiyor-sunuz? Ne bekliyorsunuz? Sizi anlattık. Yaratılışınızı, tarihinizi, geçmişinizi geleceğinizi anlattık. Cenneti cehennemi anlattık. Yalancıların âkıbetlerini, muttakilerin neticelerini anlattık. Peki bütün bunlara inan-mayacaksınız da neye inanacaksınız siz? Ne bekliyorsunuz? diyerek sûreye son veriyor Rabbimiz.

Allah bütün bu anlatılanlar karşısında aklını başına alan kullarından eylesin. Yalancılardan eylemesin. Rabbinin bunca uyarılarına karşı kayıtsız, vurdumduymazlardan eylemesin. Vel hamdü lillahi Rabbi'l âlemîn.